

Zout en hooi

Specialist Veterinaire Diervoeding Anneke Hallebeek

behandelt allerlei aspecten van paardenvoeding.

Deze keer: wanneer kun je zout aan het rantsoen toevoegen en hoe beoordeel je ruwvoer?

Tekst: Anneke Hallebeek

Foto: T. Lillanne van den Broekel

Het is moeilijk te bepalen hoeveel een paard van een liksteen daadwerkelijk opneemt.

Stel, een paard wordt dagelijks getraind op M/Z- niveau en zweet behoorlijk veel. De liksteen die hij krijgt blijft onaangeroerd. Zijn rantsoen bestaat uit hooi en krachtvoer. Dan kun je je afvragen of hij voldoende zout krijgt. De hoeveelheid zout in het ruwvoer wisselt sterk. Krachtvoer bevat ongeveer 2 tot 7

gram Na/kg voer. Bij gemiddelde gehalten aan natrium in het ruwvoer plus een paar kilo krachtvoer zal het voor de meeste paarden een redelijke voorziening zijn. Maar als het hooi lage gehalten bevat - en dat is aan de buitenkant niet te zien - krijgt het paard snel tekort.

Zoutverlies

Paarden verliezen zout voornamelijk door zweeten. Voor een juiste correctie van het voer moet je weten hoeveel het paard dagelijks verliest. Dat is lastig. De ene dag zweet hij veel meer dan de andere. Zo heeft een paard van circa 500 kg normaal gesproken 10 gram natrium per dag nodig, maar met werk kan dit oplopen tot 30 tot 60 gram. Paarden die langere tijd te weinig zout krijgen, kunnen likzucht vertonen, zand gaan eten, een droge huid hebben en zelfs problemen met de darmassage krijgen. Gelukkig vinden veel paarden een beetje zout lekker en maken ze gebruik van een liksteen. Het is moeilijk te bepalen hoeveel een paard daarvan opneemt. Zweet een paard dagelijks enorm veel, bevat het rantsoen geen extra zout en kijkt hij niet om naar het zoutblok, dan kun je het beter zelf aan het voer toevoegen. Begin met kleine hoeveelheden keukenzout, bijvoorbeeld 5 tot 10 gram per dag. Afhankelijk van de geschatte behoefte kun je dit

opvoeren tot 40 tot 50 gram per dag. Te veel zout in het voer vindt een paard niet lekker. Ga je over de hoeveelheid heen die je paard nodig heeft, dan zal hij meer gaan plassen. Denk dus altijd aan fris drinkwater in de stal. Te veel zout zonder drinkwater leidt tot een zoutvergiftiging. Afgezien van het toevoegen van zout is het mogelijk om bij extreme omstandigheden na het werk het paard elektrolyten te geven. Electrolyten bevatten ook andere mineralen, zoals magnesium, fosfor, kalium en calcium. Ook al bevat het zweet deze elementen in verhouding tot natrium en chloor maar weinig, het verlies kan aanzienlijk zijn. Het gewone rantsoen bevat meestal voldoende van al deze voedingsstoffen. Maar om ze snel ter beschikking te hebben van het paard, kan toevoegen van elektrolyten na de prestatie het herstel bevorderen. Ervoor heeft weinig zin. De mineralen kunnen niet 'bewaard' worden. Zolang er geen tekort is, worden ze uitgescheiden met de urine. Omdat je zouten toedient, is het belangrijk dat het paard goed drinkt. Geef je elektrolyten zonder dat het paard water opneemt, dan kan het juist tot uitdroging leiden.

Ruwvoer beoordelen

Het kan een hele klus zijn om voldoende goed ruwvoer te vinden.

Sla, indien mogelijk, grote partijen van hetzelfde ruwvoer in. Dan heb je minder last van voerovergangen. Beoordeel het voer voordat je het koopt. Slecht ruwvoer kan leiden tot verteringsproblemen. De keuze tussen hooi en kuilvoer is persoonlijk en bedrijfsgebonden. Kun je hooi binnen opslaan? Zijn er paarden die hoesten op stal, dan is kuilvoer makkelijker. Men heeft vaak op basis van goede of minder goede ervaringen een eigen voorkeur. Beide producten zijn prima voeders voor paarden. Let bij beide op de kwaliteit; die kan erg verschillen!

Hooi

Bepaal eerst waar je het hooi voor gebruikt. Geef je het voor veel energie en eiwit, bijvoorbeeld aan merries met veulens of jonge groeiende paarden of is

breid mogelijk. Pakken van dezelfde partij kunnen verschillen. Het maakt soms nogal wat uit of het pak gemaakt is van gras uit het midden van de wei of van de rand. Kijk goed of er andere planten in het hooi voorkomen, met name jakobskruid, zeker bij hooi uit natuurgebieden. Wees alert en voer dit absoluut niet. Paarden hebben er in het begin geen last van, maar pas later geeft de leverschade symptomen. Helaas ben je dan te laat en is de lever niet meer te herstellen.

Kuilvoer

Kuilvoer is goed ingepakt, wat maakt dat het niet te beoordelen is. De pakken kunnen niet even opengemaakt worden, want dan gaat de conservering verloren en bederft het voer. Als je weet waar het voer vandaan komt en het eventueel al

Voor paarden is droge kuil beter dan natte en is een droogperiode van vijf dagen beter dan van een of twee. Koeien krijgen een zeer rijke, vaak zure kuil die een drogestofgehalte van 35-45% heeft. Dit is voor paarden niet geschikt. Veel kuilvoer dat aan paarden gevoerd wordt, bevat 55-70% droge stof. Weet je dat de verkoper goede voeders maakt, dan is het vaak een kwestie van vertrouwen. De loonwerkers die de pakken maken, doen dat met verschillende kwaliteit folie en ook met een variatie aan lagen. Voor een langere houdbaarheid en goede bescherming zijn meerdere lagen plastic folie beter, maar dat is duurder. Vraag of je slechte pakken vergoed krijgt. Het kan zijn dat een heel pak bedorven is. Je moet er rekening mee houden dat je van kuilvoer meer voer verliest door bederf dan van hooi. In de randen van de pakken kan condens schimmel veroorzaken. Als dit beperkt blijft, kan de rest van het voer gebruikt worden, maar let goed op wat je voert. Ruik aan het voer en voer het bij twijfel liever niet. Houd rekening met de grootte van de kuilpakken en de hoeveelheid paarden die ermee gevoerd worden. Zorg dat het een pak binnen een dag of vijf op is. Als je kuilvoer hebt gekocht, stapel het netjes op en bescherm de pakken tegen ongedierte en vogels. Controleer regelmatig of de pakken niet beschadigd zijn. Als je gaatjes snel goed dichttapt, kun je bederf redelijk voorkomen. |

Hooi en kuil zijn prima paardenvoeders, maar voor beide geldt dat je goed op de **KWALITEIT** moet letten

het meer tegen verveling? In het eerste geval zoek je een product dat gemaaid is als het gras nog niet zo lang is doorgegroeid. Het grasplantje bestaat in dat stadium vooral uit veel blad en weinig stengel. Het hooi voelt zacht aan. In het andere geval moet het hooi gemaakt zijn van lang doorgegroeid gras en heb je juist meer stengel dan blad. Het hooi is hard en prikt in je hand en als je goed kijkt zie je nog restanten van aren en pluimen, de bloeiwijzen van het gras. Ruik altijd aan het hooi en probeer vanuit het midden van een baal wat hooi te trekken om te beoordelen. Vers hooi ruikt fris of zelfs kruidig. Oud hooi kan zijn geur verliezen. Schimmel ruikt muff en zurig, dus ook zonder witte of zwarte plekken is schimmel op te sporen. Broei is zoetig van geur, maar zwaardere broei ruikt meer tabakachtig. Bij zwaardere broei wordt het hooi bruiner. Bekijk de partij zo uitge-

gezien hebt voordat het ingepakt werd, heb je een idee van stengeligheid. Vraag aan de verkoper of het gras lang of kort doorgegroeid is. Komt het van natuurgebieden en vraag naar jakobskruidgevaaren. Hoe lang is het gras gedroogd?

Aan de geur kun je de versheid van het hooi vaststellen. Vers hooi ruikt fris of zelfs kruidig.